

2018-10-29

Diarienummer: Ä 2018-1278

Finansdepartementet

Remissvar - Delbetänkandet Ett mer konkurrenskraftigt system för stöd vid korttidsarbete (SOU 2018:66)

Tillväxtverket arbetar för att stärka företagens konkurrenskraft. Det gör myndigheten genom att skapa bättre förutsättningar för företagande och attraktiva regionala miljöer där företag utvecklas. Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter.

Bakgrund

Korttidsarbete innebär en minskning av löner och arbetstid under en avtalad period, historiskt sett i samband med en allvarlig konjunkturnedgång. Målet är att på lång sikt stärka svenska företags konkurrenskraft och dämpa arbetslösheten i en djup lågkonjunktur.

Till skillnad från många andra länder fanns det i Sverige inte något system för stöd vid korttidsarbete på plats när finanskrisen slog till, ej heller skapades något temporärt system för att möta krisen. Istället skapades flera så kallade krisavtal mellan arbetsmarknadens parter enligt vilka arbetstider och löner tillfälligt kunde minskas. Avtalen var inte kopplade till någon form av statligt stöd. Avsaknaden av detta kan ha bidragit till att svensk industri blev mer utsatt och drabbades hårdare av varsel och uppsägning än andra länder som hade anpassade system på plats, där Tyskland nämns som ett exempel.

År 2014 infördes ett system med statligt stöd vid korttidsarbete. Enligt denna lagstiftning har regeringen möjlighet att fatta beslut om att aktivera möjligheten till korttidsarbete utifrån konjunkturmässiga förutsättningar. Möjligheten att ansöka om stöd aktiveras då för alla företag i hela Sverige. Arbetstidsminskningen kan uppgå till 20, 40 eller 60 % av ordinarie arbetstid och löneminskningen uppgår till 12, 16 respektive 20 % av ordinarie lön. Kostnaden för skillnaden mellan minskning av arbetstid och minskning av lön delas mellan arbetsgivare, arbetstagare och staten. Detta stöd kan utgå i 12 plus 12 månader.

Delbetänkandets förslag

Utredningens förslag är att, med bakgrund i en internationell jämförelse, komplettera rådande regler med möjligheten för företag att under vissa omständigheter kunna införa korttidsarbete oavsett konjunkturläge. För detta nya stöd tillkommer enligt utredningens förslag ett moment där villkoren för stödet prövas för varje enskilt företag. Det nya stödet föreslås handläggas av Tillväxtverket, ett arbete som utredningen bedömer kräver en eller två tjänster. Förslaget är att lagen ska träda i kraft 1 januari 2020.

Syftet med stödet är att underlätta för arbetsgivare att kunna behålla personal under en begränsad period av allvarliga ekonomiska svårigheter till följd av en extern störning som är oundviklig, tillfällig och oförutsägbar. Exempel på dessa skulle vara svårigheter i leverans av råvaror eller oförutsedda restriktioner i tillträde till andra marknader. Dessutom ska företaget redan ha vidtagit åtgärder för att minska kostnader för personal. Förslaget är vidare att stödet endast utgår under sex månader, med möjlighet till förlängning ytterligare tre månader. Det ska finnas stöd i centrala och lokala kollektivavtal, alternativt skriftligt avtal mellan berörda parter.

Arbetsgivarens ekonomiska problem ska vara tillfälliga och övergående till sin natur. Arbetsgivaren bör därför vid ansökan kunna visa att man har för avsikt att återgå till full produktion och ordinarie arbetstider efter perioden för korttidsarbete. Av denna orsak föreslås stödet även ha en karenstid på 24 månader.

Den ökade kostnaden för staten för det nya stödet bör enligt utredningen finansieras inom ramen för utgiftsområde 14, Arbetsmarknad och arbetsliv, eftersom det nya stödet vid korttidsarbete kan bedömas ha ett samband med kostnaderna för arbetslöshetsförsäkringen. Ett annat alternativ är att finansiera kostnaderna på lämpligt anslag inom utgiftsområde 24 Näringsliv med koppling till andra industriframjande stöd.

Tillväxtverkets ställningstagande

Tillväxtverket delar utredarens bedömning att utökade möjligheter till stöd även under en temporär nedgång kan vara positivt för att kunna behålla nyckelkompetens inom företag och långsiktigt tillse att konkurrenskraften hos svenska företag är fortsatt stark inför en kommande produktionsuppgång.

Ett uppdrag att ansvara för ansökningar skulle kunna genomföras av Tillväxtverket, men en fördjupad bedömning av förutsättningar, synergier och samordningsmöjligheter med befintlig verksamhet och uppdrag behöver göras. Vidare förutsätter ett sådant uppdrag erforderliga resurser och tydliga förutsättningar att sköta hanteringen. Tillväxtverket bedömer också, efter dialog med Skatteverket, att endast en myndighet bör ansvara för kontakterna med sökande företag, för att förenkla dessas myndighetskontakter. Utbetalningen bör ske via skattekontot.

Tillväxtverket har inget att yttra sig om avseende ersättningsnivåerna till de korttidsarbetande och ej heller kring kostnadsfördelningen mellan denne, arbetsgivaren och staten.

Ett felbalanserat och alltför generöst system kan ha samhällsekonomiska nackdelar. Tillväxtverket vill därför ytterligare betona utredningens fokus på försiktighet, i syfte att stödet ej ska motverka önskvärd strukturomvandling i ekonomin. Därför bör det arbetas fram tydliga ramar kring när ett företag kan uppbära detta stöd och således också när det inte kan det. Det bör också finnas förutsättningar att vid behov inhämta näringslivets perspektiv i bedömningsprocessen.

Tillväxtverket anser att den ökade kostnaden för staten för det nya stödet bör finansieras enligt delbetänkandets primära förslag: utgiftsområde 14, Arbetsmarknad

och arbetsliv. Orsaken till bedömningen är att stödet i grunden handlar om att säkerställa att anställda inte blir uppsagda och att besparingarna därför sker inom detta område.

Tillväxtverket ser fram emot det fortsatta arbetet med att säkerställa kompetensförsörjningsperspektivet i den nya lagen, då investering i detta av myndigheten bedöms vara avgörande för företagens långsiktiga utveckling och konkurrenskraft.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschef Tim Brooks. Patrik Möllerström har varit föredragande. I handläggningen har också Björn Langbeck, Josef Lannemyr och Minna Rydgård deltagit.

Tim Brooks

Patrik Möllerström